Lietas arhīva Nr. A42-00351-25/22
ECLI:LV:ADRJRIT:2025:0124.A420176424.2.S

Administratīvā rajona tiesa
Rīgas tiesu nams
SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā
Rīgā 2025.gada 24.janvārī

Tiesa šādā sastāvā: tiesnese Sandija Audzere,

piedaloties pieteicējai /pers. A/ (*/pers. A/*) un viņas pilnvarotajam pārstāvim /pers. C/ un atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes pilnvarotajai pārstāvei /pers. D/,

atklātā tiesas sēdē, izmantojot *Microsoft Teams* videokonferenču rīku, izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. A/ pieteikumu par publiski tiesisko attiecību konstatēšanu, ka laika posmā no 2024.gada 7.februāra līdz 2024.gada 9.maijam /pers. A/ bija Imigrācijas likuma pārejas noteikumu 58.[11] punkta subjekts.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicēja /pers. A/ ir Krievijas Federācijas pilsone, kurai Latvijā bija izsniegta patstāvīgā uzturēšanās atļauja, balstoties uz Imigrācijas likuma 24.panta pirmās daļas 8.punktu. Minētā atļauja zaudēja spēku 2024.gada 3.janvārī. To paredz Imigrācijas likuma pārejas noteikumu 59.punkta 2.apakšpunkts.

Pieteicēja 2024.gada 7.februārī vērsās Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldē (turpmāk – pārvalde) ar lūgumu izsniegt Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusu Latvijas Republikā. Pārvalde 2024.gada 8.maijā konstatēja neatbilstību nosacījumiem šāda statusa iegūšanai un piedāvāja pieprasīt pastāvīgās uzturēšanās atļauju. Pieteicēja 2024.gada 8.maijā vērsās pārvaldē ar iesniegumu piešķirt pastāvīgās uzturēšanās atļauju. Izskatot jauno iesniegumu, pārvalde 2024.gada 9.maijā atteica piešķirt Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusu un piešķīra pastāvīgo uzturēšanās atļauju līdz 2029.gada 13.maijam saskaņā ar Imigrācijas likuma pārejas noteikumu 58.[5] punktu.

Pieteicējai 2024.gada 5.maijā bija nepieciešamība saņemt veselības aprūpes pakalpojumu Latvijas slimnīcā. Nacionālais veselības dienests pieteicēju informēja, ka laika posmā no 2024.gada 7.februāra līdz 2024.gada 8.maijam pieteicēja nebija Veselības aprūpes pakalpojumu saņēmēju reģistrā, un atkal tika iekļauta šajā reģistrā tikai 2024.gada 9.maijā. Līdz ar to valsts nesedz pieteicējas veselības aprūpes pakalpojumu izdevumus. Ar 2024.gada 12.jūnija vēstuli pārvalde informēja pieteicēju, ka viņa nav bijusi Imigrācijas likuma pārejas noteikumu 58.[11] punkta subjekts laika posmā no 2024.gada 7.februāra līdz 9.maijam.

[2] Pieteicēja ir vērsusies tiesā, uzskatot, ka laika posmā no 2024.gada 7.februāra līdz 9.maijam viņa bija Imigrācijas likuma pārejas noteikumu 58.[11] punkta subjekts. Pieteicēja uzskata, ka viņai bija saglabājama valsts obligātās veselības apdrošināšanas ietvaros sniegtās veselības aprūpes tiesības arī tad, kad nebija spēkā esoša uzturēšanās atļauja, jo viņa pieteikumu Eiropas Savienības patstāvīgā iedzīvotāja statusam pieteica 2023.gada 7.februārī. Turklāt pārvalde no 2024.gada 7.februāra līdz 8.maijam nepieprasīja pieteicējai nevienu papildu dokumentu. Pārvalde pieteicējas iesniegumu varēja izskatīt ātrāk.

[3] Paskaidrojumā tiesai pārvalde norāda, ka pieteikumu neatzīst. Papildus Lēmumā minētajam uzsver, ka Imigrācijas likuma pārejas noteikumu 58.[11] punkts lasāms kopsakarā ar citiem pantiem.

[4] Tiesas sēdē pieteicēja un tās pārstāvis prasību uzturēja, norādot uz rakstveidā sniegto argumentāciju. Savukārt pārvaldes pārstāve prasību neatzina, minot rakstveidā sniegto pamatojumu.

Motīvu daļa

[5] Imigrācijas likuma pārejas noteikumu 58.punkta 2.apakšpunts likumā tika iekļauts ar 2023.gada 5.aprīļa likumu "Grozījumi Imigrācijas likumā", kas stājās spēkā 2023.gada 20.aprīlī. Minētais punkts paredz, ka Krievijas Federācijas pilsonim, kas ir saņēmis pastāvīgās uzturēšanās atļauju saskaņā ar šā likuma 24.panta pirmās daļas 8. punktu, pastāvīgās uzturēšanās atļauja ir derīga līdz 2023.gada 31.decembrim attiecībā uz personu, kurai Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusa pieprasīšanai ir nepieciešams apliecinājums par valsts valodas apguvi, ja pārvaldē līdz 2023.gada 1.septembrim ir saņemta informācija par to, ka šī persona līdz 2023.gada 1.septembrim vismaz vienu reizi ir kārtojusi valsts valodas prasmes pārbaudi un šai personai noteikta atkārtota valsts valodas prasmes pārbaudes kārtošana līdz 2023.gada 30.novembrim.

2023.gada 5.aprīļa likuma "Grozījumi Imigrācijas likumā" anotācija noteic, ka Imigrācijas likuma pārejas noteikumu 58.punktā ietvertā norma paredz, ka Krievijas Federācijas pilsoņiem, kuri ir saņēmuši pastāvīgās uzturēšanās atļauju saskaņā ar Imigrācijas likuma 24.panta pirmās daļas 8.punktu, pastāvīgās uzturēšanās atļaujas ir derīgas līdz 2023.gada 1.septembrim. Ja attiecīgās personas vēlās atkātoti saņemt pastāvīgās uzturēšanās atļauju, šīm personām cita starpā līdz 2023.gada 1.septembrim ir jāiesniedz pārvaldē apliecinājums par valsts valodas apguvi. Ievērojot, ka atbilstoši minētajai normai attiecīgās izsniegtās pastāvīgās uzturēšanās atļaujas vairs nebūs derīgas no 2023.gada 2.septembra, personām, kuras vēlēsies turpināt uzturēties Latvijā uz līdzvērtīga tiesiskā pamata, vienlaikus ar apliecinājumu par valsts valodas prasmes pārbaudes nokārtošanu (ja šī prasība ir attiecināma) jāiesniedz pieteikums Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusa pieprasīšanai.

Pieteicēja ir Krievijas Federācijas pilsone, kas bija saņēmusi pastāvīgās uzturēšanās atļauju saskaņā ar Imigrācijas likuma 24.panta pirmās daļas

8.punktu. No lietas materiāliem izriet, pieteicēja 2023.gada 19.jūlijā nenokārtoja valsts valodas pārbaudi. Tātad saskaņā ar normatīvo regulējumu pieteicēja līdz 2023.gada 1.septembrim vismaz vienu reizi kārtoja valsts valodas prasmes pārbaudi.

No lietas materiāliem izriet, ka pieteicēja 2023.gada septembrī ārstējusies slimnīcā un ar 2024.gada 18.janvāra AS "Veselības centru apvienība" atzinumu atbrīvota no valsts valodas prasmes pārbaudes.

Pieteicēja iesniegumu Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusa pieprasīšanai neiesniedza līdz 2023.gada 31.decembrim, t.i., līdz laikam, kad bija derīga pieteicējas uzturēšanās atļauja.

[6] No 2023.gada 5.aprīļa likuma "Grozījumi Imigrācijas likumā" anotācijas izriet, ka tiesību normas izstrādātājs apzinājās, ka Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusa pieprasīšanas pieteikuma izskatīšanas termiņš ir līdz trīs mēnešiem. Ievērojot attiecīgo pieteikumu izskatīšanas procesu, kā arī iespējamo pieteikumu lielo skaitu īsā laika posmā, var veidoties situācijas, ka persona ir izpildījusi Imigrācijas likuma prasības, bet viņas pastāvīgās uzturēšanās tiesības ir zaudējušas derīgumu pirms pieteikuma par Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusa izskatīšanas, un persona zaudē ar pastāvīgās uzturēšanās tiesībām saistīto veselības aprūpes, izglītības ieguves, nodarbinātības u.tml. tiesību apjomu. Lai novērstu šādas situācijas, Imigrācijas likumā nepieciešams paredzēt garāku laiku attiecīgo pieteikumu izskatīšanai un attiecīgi arī pastāvīgās uzturēšanās tiesību zaudēšanai, lai personas, kuras noteiktajā termiņā ir nokārtojušas valsts valodas prasmju pārbaudi, pagūtu iesniegt nepieciešamos dokumentus Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusa pieprasīšanai, un šī pieteikuma izskatīšanas laikā varētu turpināt uzturēties Latvijas Republikā. Proti, saistībā ar šobrīd noteikto attiecīgo pastāvīgās uzturēšanās atļauju derīguma izbeigšanos attiecībā uz tām personām, kuras vēlēsies turpināt uzturēšanos Latvijā un būs iesniegušas pārvaldē nepieciešamos dokumentus Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusa pieprasīšanai, iepriekš izsniegtām pastāvīgās uzturēšanās atļaujām vajadzētu saglabāt savu derīgumu līdz tiek izlemts attiecīgais pieteikums. Šādos gadījumos iepriekš izsniegtās pastāvīgās uzturēšanās atļaujas zaudētu derīgumu līdz ar lēmuma pieņemšanu saistībā ar pieteikumu par Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusa pieprasīšanu. Lai veicinātu sekmīgu valsts valodas apguvi nepieciešamajā līmenī, būtu paredzams, ka attiecīgās pastāvīgās uzturēšanās atļaujas nezaudē derīgumu, ja attiecīgai personai ir noteikta atkārtota valsts valodas prasmes pārbaude līdz 2023.gada 30.novembrim. Šādā gadījumā, lai pēc valsts valodas pārbaudes nokārtošanas persona varētu iesniegt nepieciešamos dokumentus – pieteikumu Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusa pieprasīšanai, būtu nosakāms šo dokumentu iesniegšanai viens mēnesis (līdz 2023.gada 31.decembrim). Ja persona nebūtu pieteikusies valsts valodas prasmes pārbaudes kārtošanai vai nebūtu iesniegusi nepieciešamos dokumentu Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusa pieprasīšanai, viņas pastāvīgās uzturēšanās atļauja zaudētu spēku attiecīgi 2023.gada 2.septembrī vai 2024.gada 2.janvārī.

No minētā izriet, ka tiesību normas veidotājs ir apsvēris situācija, kāda var rasties gadījumā, ja ir nepieciešams ilgāks laiks izvērtēt iesniegumu par Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusa pieprasīšanu. Tomēr pieteicējai tad vajadzēja iesniegt iesniegumu uzturēšanās atļaujas derīguma laikā.

No likuma anotācijas izriet, ka likuma veidošanas stadijā tika piešķirta vērība tam, ka personas var aktīvi iesniegt pieteikumus Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusa pieprasīšanai vēl laikā, kad personai ir derīga uzturēšanās atļauja, tomēr valsts pārvalde nevarēs paspēt šos visus pieprasījumus izvērtēt savlaicīgi. Tāpēc iesnieguma izskatīšanas laikā būtu jāsaglabā spēkā iepriekš izsniegtās pastāvīgās uzturēšanās atļaujas, lai saglabātu personai sociālās garantijas, tostarp veselības aprūpi.

Pieteicējas situācija no minētā atšķīrās. Pieteicēja pārvaldē līdz 2023.gada 31.decembrim neiesniedza dokumentus Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusa pieprasīšanai. Tādējādi pieteicējai izsniegtā uzturēšanās atļauja zaudēja spēku 2024.gada 3.janvārī. Pieteicēja tikai 2024.gada 7.februārī vērsās pārvaldē ar iesniegumu Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusa pieprasīšanai Latvijas Republikā. Tas nozīmē, ka pieteicēja pati izvēlējās pārtraukt ar iepriekš izdotās uzturēšanās atļauju garantētās tiesības.

Tiesa piekrīt pārvaldes argumentācijai, ka situācijā, kad ir ļoti daudz pieprasījumi, iestāde izmanto visu paredzēto termiņu – 90 dienas – lai izlemtu jautājumu par Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusa piešķiršanu. Iestādei nevar pārmest apzinātu vilcināšanos ar jautājuma izlemšanu.

[7] 2024.gada 7.maijā pieteicēja saņēma pārvaldes elektroniskā pasta vēstuli, kurā skaidrots, ka pieteicēja neatbilst likuma "Par Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusu Latvijas Republikā" 3.panta pirmās daļas 1.punktā paredzētajam nosacījumam par pietiekamu iztikas nodrošinājumu. Tāpēc pārvalde iesaka pieteicējai iesniegt iesniegumu pastāvīgās uzturēšanās atļaujas saņemšanai, balstoties uz Imigrācijas likuma pārejas noteikumu 58.^{5} punktu (lietas 42.lapa). Pieteicēja šādu iesniegumu iesniedz 2024.gada 8.maijā un 2024.gada 9.maijā pārvalde piešķir pieteicējai pastāvīgās uzturēšanās atļauju.

[8] Imigrācijas likuma pārejas noteikumu 58.^{5} punkts iekļauts likumā ar 2023.gada 14.septembra likumu "Grozījumi Imigrācijas likumā", kas stājās spēkā 2023.gada 19.septembrī (tātad vēlāk, nekā iepriekš minētie grozījumi likuma pārejas noteikumu 58.punktā). Tajā pašā laikā Imigrācijas likumā iekļauts pārejas noteikumu 58.^{11} punkts, kas paredz, ka Krievijas Federācijas pilsonim, kura pastāvīgās uzturēšanās atļauja saskaņā ar šo pārejas noteikumu 58.punkta 1. vai 2.apakšpunktu zaudē spēku un kura faktiskā dzīvesvieta ir Latvijas Republikā, līdz dienai, kad stājas spēkā galīgais nolēmums lietā par pastāvīgās uzturēšanās atļauju vai atļauju uzturēties Latvijas Republikā, ir šo pārejas noteikumu 58.^{8} punkta 2. un 3.apakšpunktā minētās tiesības un tiesības uz nodarbinātību bez ierobežojumiem.

2023.gada 14.septembra likuma "Grozījumi Imigrācijas likumā" anotācijā ir norādīts, ka 2023.gada 20.aprīlī spēkā stājās grozījumi Imigrācijas likuma 58.punktā, nosakot, ka gadījumā, ja attiecīgās personas vēloties turpināt pastāvīgu uzturēšanos Latvijas Republikā, tad tās var iesniegt pieteikumu un nepieciešamos dokumentus Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusa pieprasīšanai. Noslēdzoties valsts valodas prasmes pārbaudes pirmajam posmam, kas noteikts līdz 2023.gada 1.septembrim, valsts pārvalde secināja, ka daļa no personām, kurām būtu bijis jākārto valsts valodas prasmes pārbaude, nav tai pieteikusies, savukārt daļa no personām, kuras ir kārtojušas valsts valodas prasmes pārbaudi, nav spējušas to nokārtot. Viens no šķēršļiem Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusa pieprasīšanai ir arī nepietiekams nepieciešamo finanšu līdzekļu apmērs. Personām jāpierāda finanšu līdzekļu pieejamība vismaz ikmēneša minimālās algas apmērā sev un katrai apgādājamajai personai, bet ne visām personām šādi finanšu līdzekļi ir pieejami. Līdz ar to būtu nodrošināma šādu personu iespēja saņemt termiņuzturēšanās atļaujas Latvijas Republikā.

No minētā jāsecina, ka tiesību normas radītājs ir norādījis uz iepriekš ieviestā regulējuma trūkumiem un ar 2023.gada 14.septembra Imigrācijas likuma grozījumiem tiek piedāvāts vēl cits, savādāks risinājums. Proti, tālāk anotācijā norādīts, ka tiek ierosināts Krievijas Federācijas pilsoņiem, kas ir saņēmuši pastāvīgās uzturēšanās atļaujas saskaņā ar Imigrācijas likuma 24.panta pirmās daļas 8.punktu, attiecīgajos gadījumos tiesības saņemt minēto termiņuzturēšanās atļauju. Piedāvātais tiesiskais regulējums, pirmkārt, ņemot vērā šo personu saikni ar Latvijas Republiku un vēlmi turpināt uzturēties Latvijas Republikā, dotu iespēju turpināt apgūt valsts valodu un pieprasīt Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusu. Otrkārt, tām personām, kuras nevēlās turpināt uzturēties Latvijā un izceļo uz dzīvi Krievijas Federācijā, būtu dota iespēja saņemt minēto termiņuzturēšanās atļauju jeb pietiekami ilgs laiks, lai varētu īstenot pārcelšanos uz pastāvīgu dzīvi Krievijā.

Tādējādi Imigrācijas likuma pārejas noteikumu 58.^{11} punkts runā par pastāvīgās uzturēšanās atļaujas pieprasīšanu un izsniegšanu. Savukārt pieteicēja laika posmā no 2024.gada 7.februāra līdz 9.maijam bija lūgusi izsniegt Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusu. Tātad pieteicējas

faktiskā situācija neatbilst Imigrācijas likuma pārejas noteikumu 58.[11] punkta tiesiskam regulējumam.

Lai arī likumdevējs ir noteicis Imigrācijas likuma pārejas noteikumu 58.[11] punkta subjektiem īpašu sociālo aizsardzību, tomēr uz pieteicējas gadījumu šī aizsardzība attiecas tikai uz laika posmu no 2024.gada 8.maija līdz 2024.gada 9.maijam, kad pārvalde izskatīja un piešķīra pieteicējai pastāvīgās uzturēšanās atļauju.

[9] Apkopojot minēto, tiesa secina, ka pieteikums ir nepamatots, tātad noraidāms.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 251.panta sesto daļu, 256.pantu, 290.pantu un 289.-291.panta pirmo daļu, tiesa

nosprieda

noraidīt /pers. A/ pieteikumu par publiski tiesisko attiecību konstatēšanu, ka laika posmā no 2024.gada 7.februāra līdz 2024.gada 9.maijam /pers. A/ bija Imigrācijas likuma pārejas noteikumu 58.[11] punkta subjekts.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese S. Audzere